

TAMPEREEN KAUPUNKI

Peltolammin koulun asemakaavan nro 8804 lepakkotar- kistus

Raportti

ID: 5 072 887

27.11.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalue	1
3	Lähtötiedot ja menetelmät	2
3.1	Lähtötiedot	2
3.2	Maastotyöt	2
3.3	Luokittelu.....	3
3.3.1	Uhanalaisuusluokitus.....	3
3.3.2	Luontodirektiivi.....	3
3.3.3	EUROBATS.....	3
3.3.4	Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus.....	3
3.4	Epävarmuudet	4
4	Tulokset	4
4.1	Havainnot	4
4.2	Ruokailualueet, tärkeät siirtymäreitit ja lisääntymis- ja levähdyspaikat.....	5
5	Johtopäätökset ja suositukset	6
6	Lähteet	6

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 2020, Tampereen kaupunki 2020

Raportin kuvat © FCG / Tiina Mäkelä

Kannen kuva: Peltolammin koulu.

Peltolammin koulun asemakaavan nro 8804 lepakkotarkistus

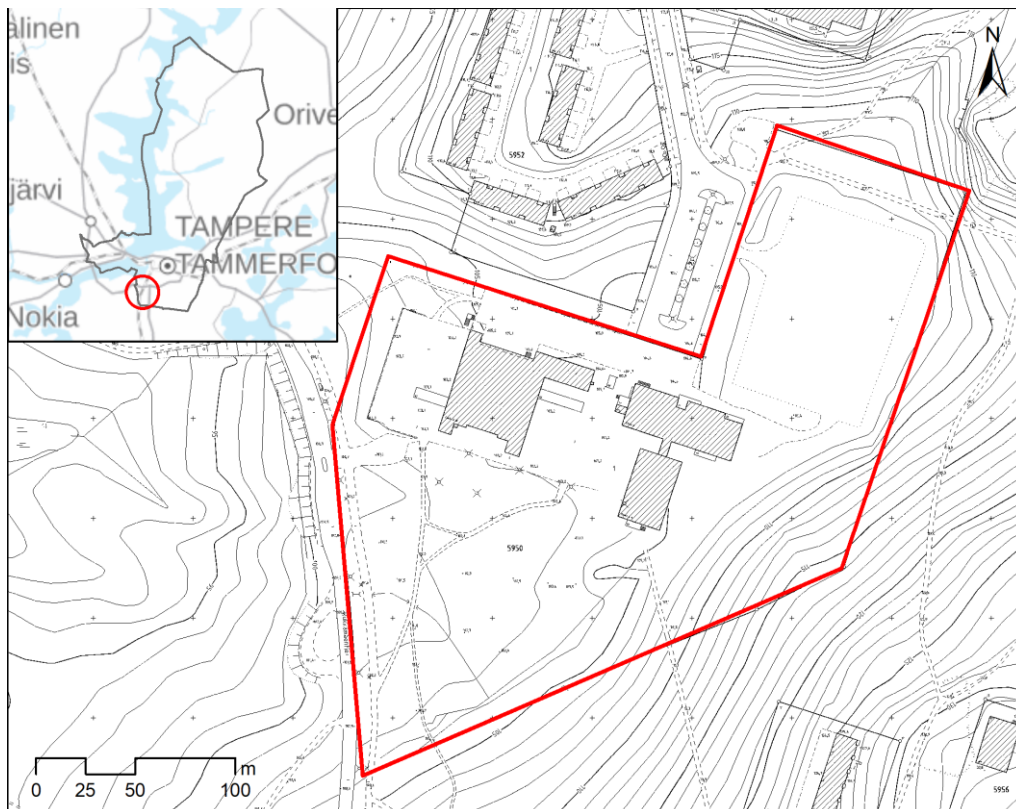
1 Johdanto

Tässä työssä on tarkistettu, esiintyykö Peltolammin koulun tontin 5950-1 rakennuksissa lepakoita ja mikä on rakennusten lähiympäristön merkitys lepakoille. Selvitys perustuu vuonna 2020 laadittuihin maastokartoituksiin. Työssä sovellettiin Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositusta lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille (SLTY 2012). Saatujen tulosten perusteella on esitetty suositukset maankäytön suunnittelun pohjaksi.

Työ on laadittu Tampereen kaupungin toimeksiannosta FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä. Selvityksen on laatinut biologi, FM Tiina Mäkelä.

2 Selvitysalue

Suunnittelualue sijaitsee Tampereen Peltolammin alueella, Rukkamäentien itäpuolella. Lepakkotarkistus on kohdennettu Peltolammin koulun tontin 5950-1 rakennuksiin, jotka on tarkoitus purkaa. Selvitysalue sekä selvityksen kohteena olevat rakennukset on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Selvityksen kohteena olevat rakennukset Peltolammin koulun tontilla.

27.11.2020

3 Lähtötiedot ja menetelmät

3.1 Lähtötiedot

Selvitysalueelta ei ole laadittu aiemmin lepakkoselvityksiä. Vuonna 2002 laaditussa Tampereen kantakaupungin lepakkokartoituksessa Peltolammin uimarantojen alueella havaittiin pohjanlepakoita, mutta koulun ympäristöä ei ole erikseen mainittu (Siivonen 2002).

Lähtötietoina on käytetty mm. seuraavia aineistoja:

- Yrjö Siivonen Bat Group Finland ry. 2002: Tampereen kantakaupungin lepakkokartoitus. Raportti. 19 s.
- Kyheröinen ym. 2019: Guidance on the conservation and management of critical feeding areas and commuting routes for bats.
- Voigt ym. 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects.
- Bettersby 2010: Guidelines for Surveillance and Monitoring of European Bats.
- Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.
- Dietz & Kiefer 2016: Bats of Britain and Europe.
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys 2020: Suomen lepakkolajit – www.lepakko.fi

3.2 Maastotyöt

Purettaviksi suunniteltujen rakennusten potentiaalia lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoina sekä rakennusten lähiympäristön merkitystä eri lepakkolajien elinympäristöinä arvioitiin ensin päiväsaikaan tehdyllä maastokäynnillä 25.6.2020. Rakennukset kierrettiin läpi ja samalla etsittiin lepakoiden jätöksiä ja raapimisjälkiä mahdollisten sisäänmenoaukkojen kohdalla.

Alueella esiintyviä lepakoita kartoitettiin yöaikaan kesä- ja heinäkuussa 2020 Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen kartoitusmenetelmiä soveltaen (SLTY 2012). Aktiivikartoituskäynneillä tarkkailtiin erityisesti iltahämärän aikaan rakennuksista mahdollisesti poistuvia ja/tai niihin ennen auringon nousua palaavia lepakoita. Työssä käytettiin detektoria Pettersson D240X.

Yöaikaiset detektorikartoitukset tehtiin noin klo 21.30 – 3.30 välisenä aikana. Sää maastokäyntien aikana oli hyvä (Taulukko 1). Lepakot tunnistettiin lajilleen äänestä ja havaintopaikat merkittiin muihin GPS laitteella.

Taulukko 1. Sää lepakkokartoitusöinä. Pilvisyys on arvioitu asteikolla 1/8 (selkeä) ... 8/8 (pilvessä).

Päivämäärä	Lämpötila (°C)	Tuulen voimakkuus (m/s)	Pilvisyys
25.-26.6.	+22°C ...+17°C	1-2 m/s	0/8
10.-11.7.	+9°C	1-2 m/s	7/8

27.11.2020

3.3 Luokittelu

3.3.1 Uhanalaisuusluokitus

Nisäkkäiden osalta uhanalaisuusarviointi on päivitetty vuonna 2019 (Hyvärinen ym. (toim.) 2019). Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Suomessa esiintyvistä lepakkolajeista uhanalaisiksi määriteltyjä ovat ainoastaan pikkulepakko (VU) ja ripsisiippa (EN).

3.3.2 Luontodirektiivi

Kaikki lepakkolajimme kuuluvat EU:n Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajilistaan. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Näitä ovat lisääntymispaikat, muut kesä-, kevät- ja syysaikaiset, säännöllisessä käytössä olevat päiväpiilot sekä talvehtimispaikat.

3.3.3 EUROBATS

Suomi liittyi Euroopan lepakoidensuojelusopimukseen (EUROBATS) vuonna 1999. Sopimus velvoittaa osapuolimaita huolehtimaan lepakoiden suojelusta lainsäädännön kautta sekä tutkimusta ja kartoituksia lisäämällä. EUROBATS-sopimuksen mukaan osapuolimaiden tulee pyrkiä säästämään lepakoille tärkeitä ruokailualueita sekä siirtymä- ja muuttoreittejä.

3.3.4 Lepakoiden käyttämien alueiden luokitus

Tampereella käytettävä lepakkoalueiden arvoluokitus noudattelee Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n esittämää suositusta (SLTY 2012):

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka

Ehdottomasti säilytettävä, hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty

- Hävittämiselle tai heikentämiselle on haettava lupa ELY-keskukselta.
- Jos poikkeuslupa myönnetään, tulee lepakoille aiheutuvaa haittaa pienentää esimerkiksi asentamalla korvaavia päiväpiilopaikkoja, kuten pönttöjä. Korvaavista toimista antaa tietoa esimerkiksi Mitchell-Jones (2004).
- Suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon suojeltuun kohteeseen liittyvät lepakoiden käyttämät kulkureitit ja ruokailualueet.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

Alueen arvo lepakoille huomioitava maankäytössä (EUROBATS)

- Vahva suositus, jolla ei kuitenkaan ole suoraan luonnonsuojelulain suojaa.
- Tärkeä saalistusalue voi olla sellainen, jolla saalistaa monta lajia ja/tai alueella saalistaa merkittävä määrä yksilöitä.
- Aluetta käyttävä laji on harvinainen tai harvalukuinen.
- Alue on todettu tai todennäköinen siirtymäreitti päiväpiilon ja saalistusalueen välillä.

27.11.2020

- Jos siirtymäreitti katkaistaan, tulisi toteuttaa korvaava reitti.
- Huomioidaan alueen lähellä sijaitsevat lisääntymis- ja levähdyspaikat

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue.

Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.

- Alue on lepakoiden käyttämä, mutta laji ja/tai yksilömäärä on pienehkö.
- Ei mainittu luonnonsuojelulaissa
- Ei suosituksia EUROBATS-sopimuksessa

3.4 Epävarmuudet

Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuisen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen keston. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain. Selvitysalueen merkitys lepakoiden elinympäristönä on kuitenkin hyvin vähäinen, jonka vuoksi vaihtelun ei arvioida olevan merkittävää.

Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen inventointiohjeista poiketen detektorikartoitusta tehtiin vain kesäkuussa ja heinäkuussa, koska vähäisten havaintojen (ja alueen laadun) vuoksi elokuun kartoitusta ei katsottu tarpeelliseksi. Inventointeihin käytetty maastotyömäärä arvioidaan riittäväksi.

Epävarmuustekijät huomioiden voidaan todeta, että selvityksessä on pystytty kartoittamaan alueella esiintyvä lepakkolajisto ja lepakoille tärkeät alueet maankäytön suunnittelun kannalta riittävällä tarkkuudella.

4 Tulokset

4.1 Havainnot

Selvityksen kohteena olevista rakennuksista ei havaittu lähtevän tai niihin palaavan lepakoita. Ainoa lepakkohavainto tehtiin Peltolammin koulun eteläpuolelle sijoittuvalla viheralueella, jossa ruokaili molemmilla käynneillä pohjanlepakko.

Pohjanlepakko on maamme yleisin ja laajimmalle levinnyt lepakkolaji. Sen voi tavata miltei koko Suomesta, tosin Lapista havaintoja tulee harvakseltaan. Pohjanlepakko on vahva lentäjä, joka suosii melko avaria maisemia (SLTY 2020). Laji elää usein myös ihmisasutuksen ympäristössä. Pohjanlepakon ruokailualueet ovat laajoja; kesällä noin 20 hehtaaria ja syksyllä jopa yli 60 km² (Diez & Kiefer 2016). Laji voi käydä ruokailemassa useiden kilometrien etäisyydellä päivälepopaikastaan. Lisääntymiskoloniat ovat pääosin rakennuksissa ja vain satunnaisesti puiden koloissa tai lepakonpöntöissä (Diez & Kiefer 2016). Pohjanlepakko ei muuta talveksi pois Suomesta, mutta sillä on havaittu noin 100-450 km:n siirtymisiä talvehtimispaikoilleen (Diez & Kiefer 2016).

27.11.2020

Kuva 2. Pohjanlepakko ruokaili Peltolammin koulun eteläpuolelle jäävällä viheralueella kesä- ja heinäkuun kartoituskäynneillä.

4.2 Ruokailualueet, tärkeät siirtymäreitit ja lisääntymis- ja levähdyspaikat

Ruokailualueet

Selvityksen perusteella Peltolammin koulun lähiympäristöön ei sijoitu lepakoiden tärkeitä ruokailu-alueita, joilla esiintyisi useita lepakkolajeja ja/tai merkittävä määrä yksilöitä.

Siirtymäreitit

Selvityksen perusteella alueelle ei sijoitu ruokailualueiden ja lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välisiä tai muita tärkeitä siirtymäreittejä.

Lisääntymis- ja levähdyspaikat

Tarkastelun kohteena olevista rakennuksista ei nähty poistuvan eikä niihin palaavan lepakoita. Rakennuksissa ei havaittu myöskään muita merkkejä lepakoiden oleskelusta (esim. papanoita seinustoilla tai virtsajälkiä). Selvityksen perusteella rakennukset eivät erityisen hyvin sovellu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi; niiden ympäristö on voimakkaasti valaistu eikä rakennusten ympä-

27.11.2020

rillä ole lepakoille suojaisia kulkuyhteyksiä. On epätodennäköistä, että rakennuksissa myöskään talvehtisi lepakoita, sillä olosuhteet rakennuksissa ovat horrostamisen kannalta todennäköisesti liian kylmiä ja/tai kuvia.

5 Johtopäätökset ja suositukset

Selvityksen perusteella Peltolammin koulun rakennuksissa ei ole lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja eikä rakennusten lähiympäristöllä ole erityistä merkitystä lepakoiden elinympäristönä. Koulun eteläpuolella havaittiin ruokailemassa pohjanlepakko, jota tavataan yleisenä Tampereen kaupungin alueella. Laji ei ole maankäytön muutoksille tai esim. valaistukselle erityisen herkkä.

Selvityksen perusteella lepakoita ei ole tarpeen erikseen huomioida Peltolammin koulun alueen maankäyttösuunnitelmissa eikä rakennusten purkamiselle ole lepakoiden kannalta estettä.

6 Lähteet

Bat Conservation Trust. 2007: Bat Surveys – Good Practice Guidelines. Bat Conservation Trust, London.

Diez C. & Kiefer, A. 2016: Bats of Britain and Europe. Bloomsbury Publishing. UK. 2016.

Euroopan komissio 2007: Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. 88 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kinnunen, H, Kyheröinen, E-M. ja Stjernberg, T. 2009: Suomen lepakot. – Luonnontieteellinen keskusmuseo <www.luomus.fi> (luettu 20.11.2020).

Kyheröinen, E.M., S. Aulagnier, J. Dekker, M.-J. Dubourg-Savage, B. Ferrer, S. Gazaryan, P. Georgiakakis, D. Hamidovic, C. Harbusch, K. Haysom, H. Jahelková, T. Kervyn, M. Koch, M. Lundy, F. Marnell, A. Mitchell-Jones, J. Pir, D. Russo, H. Schofield, P.O. Syvertsen, A. Tsoar 2019: Guidance on the conservation and management of critical feeding areas and commuting routes for bats. EUROBATS Publication Series. No. 9. UNEP/EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 109 pp.

Lewanzik, D. & Voigt, C. 2016: Transition from conventional to light-emitting diode street lighting changes activity of urban bats. Journal of Applied Ecology.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö. 113 s.

Siivonen, Y. (Bat Group Finland ry) 2002: Tampereen kantakaupungin lepakkokartoitus, 2002. Raportti. 19 s.

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2019: Suomen lepakkolajit. <<https://www.lepakko.fi>> (luettu 20.11.2020)

27.11.2020

Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry. 2012: Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. <http://lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet_2012_12.pdf>

Wermundsen, T. 2010: Bat habitat requirements – implications for land use planning. Dissertations Forestales 111. 49 s.

Wermundsen, T. & Siivonen, Y. 2008: Foraging habitats of bats in Southern Finland.

Voigt, C.C, C. Azam, J. Dekker, J. Ferguson, M. Fritze, S. Gazaryan, F. Hölker, G. Jones, N. Leader, D. Lewanzik, H.J.G.A. Limpens, F. Mathews, J. Rydell, H. Schofield, K. Spoelstra, M. Zagamajster 2018: Guidelines for consideration of bats in lighting projects. EUROBATS Publication Series No. 8. UNEP/